

ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ, УСТАНОВ ТА ОРГАНІЗАЦІЙ

У статті досліджено поняття адміністративної відповідальності, законодавче врегулювання адміністративної відповідальності юридичних осіб, ознаки адміністративного правопорушення; запропоновано проект закону України "Про основи законодавства України про адміністративні правопорушення юридичних осіб", розглянуто заходи адміністративного примусу до юридичних осіб, визначено поняття адміністративної відповідальності юридичних осіб.

Ключові слова: адміністративне правопорушення, адміністративний делікт, юридична відповідальність, адміністративна відповідальність, адміністративні стягнення, вина, органи державної влади.

У юридичній науці термін "адміністративно-правовий статус юридичної особи" останніми роками все рідше згадується. Частково це пояснюється тим, що в умовах переходу до ринкової економіки в господарській сфері в різних виданнях частіше стали вживати нові іноземні терміни: "маркетинг", "менеджмент". Проте в недалекому минулому правовому становищу основної ланки національного господарства – підприємству провідні науковці приділяли періодичних і наукових виданнях величезну увагу.

Мета статті – дослідити правову характеристику адміністративної відповідальності підприємств, установ та організацій.

Питання адміністративної деліктності та адміністративної відповідальності досліджували в своїх працях В.Б. Авер'янов, Д.М. Бахрах, К.С. Бельський, Ю.П. Битяк, С.М. Братусь, Л.К. Воронова, І.А. Галаган, І.П. Голосніченко, В.І. Димченко, Є.В. Додін, Л.В. Коваль, С.В. Ківалов, Ю.М. Козлов, А.Т. Комзюк, В.М. Кудрявцев, М.Ф. Кузнєцов, Б.М. Лазарєв, Д.М. Лук'янець, М.С. Малєїн, В.І. Новосьолов, О.В. Овчарова, В.А. Ойгензихт, В.Ф. Опришко, С.В. Петков, В.П. Петков, В.І. Ремньов, І.С. Самощенко, М.С. Студеникіна, В.А. Тархов, Е.М. Трубецький, Ю.С. Шемшученко, О.М. Якуба та багатьох інших.

Аналізуючи різні терміни й поняття, що використовуються в адміністративному праві, ми пропонуємо власну редакцію визначення адміністративної правоздатності та адміністративної дієздатності юридичних осіб. Під адміністративною правоздатністю юридичної особи варто розуміти визнану за нею законом можливість бути суб'єктом адміністративного права, мати права й обов'язки адміністративно-правового характеру. Її обсяг і зміст встановлюються та змінюються за допомогою норм адміністративного права, що містяться в численних нормативно-правових актах України.

Вона виникає та припиняється в ті самі тимчасові строки, що й цивільна правоздатність. Особливістю адміністративної правоздатності юридичної особи є те, що її здійснення передбачає різні умови та характер відносин із системою й структурою органів виконавчої влади. Адміністративна дієздатність юридичної особи – це визнана чинним законодавством України здатність за допомогою дій керівника (представника) придбавати права, нести обов'язки, у тому числі колективну відповідальність за здійснене правопорушення.

Ця стаття присвячена одній зі сторін адміністративної дієздатності юридичних осіб, а саме адміністративній відповідальності. Попри те, що поняттю й особливостям адміністративної відповідальності в адміністративно-правовій літературі упродовж тривалого історичного етапу приділяли досить багато уваги, усі ці дослідження торкалися відповідальності фізичних осіб. До теперішнього часу вчені в галузі державного управління та адміністративного права мало приділяли уваги проблемам відповідальності юридичних осіб. Комплексний аналіз чинного законодавства України з відповідальності юридичних осіб, проведений автором, в економічній, соціально-культурній і адміністративно-політичній сферах дав змогу уперше системно викласти і детально охарактеризувати цей вид відповідальності.

Адміністративна відповідальність юридичних осіб встановлюється законами України й не обмежується "рамками" адміністративного права. Так, наприклад, відповідно до ст. 461 Митного кодексу України від 13.03.2012 р. № 4495-VI, за порушення митних правил можуть бути накладені такі адміністративні стягнення: 1) попередження; 2) штраф; 3) конфіскація товарів, транспортних засобів комерційного призначення – безпосередніх предметів порушення митних правил, товарів, транспортних засобів зі спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовували-

ся для приховування товарів – безпосередніх предметів порушення митних правил від митного контролю (крім транспортних засобів комерційного призначення, які використовуються виключно для перевезення пасажирів і товарів через митний кордон України за визначеними маршрутами та рейсами, що здійснюються відповідно до розкладу руху на підставі міжнародних договорів, укладених відповідно до закону), а також транспортних засобів, що використовувалися для переміщення товарів – безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України поза місцем розташування митного органу.

Тут необхідно підкреслити, що для адміністративного права характерне незбігання предмета регулювання й об'єкта охорони. Заходами адміністративного примусу забезпечено багато норм конституційного, земельного, екологічного, фінансового, цивільного та інших галузей права. Як справедливо зауважує А.П. Коренєв, "адміністративно-правовими нормами нерідко захищаються суспільні відносини, врегульовані іншими галузями радянського права" [3, с. 7]. Крім того, такими заходами забезпечуються не лише норми інших галузей права, а й охорона "власних" правовідносин в окремих галузях державного управління, які не збігаються з традиційно існуючим поділом права на галузі. Коло суспільних відносин, що закріплюються адміністративно-регулятивними нормами, не збігається з колом суспільних відносин, що захищаються адміністративно-правоохоронними нормами.

У зв'язку із цим у нормативно-правових актах термін "адміністративна відповідальність юридичних осіб" вживається разом з іншими термінами, наприклад, "відповідальність в адміністративному порядку", "господарські санкції" (за Господарським кодексом України), "заходи впливу" (за Бюджетним кодексом України), "податкові санкції" (за Податковим кодексом України). В усіх цих випадках ідеться про адміністративну відповідальність, оскільки такі правовідносини ґрунтуються на владному підпорядкуванні однієї сторони іншій. Правовідносини передбачають субординацію сторін, одна з яких, як правило, це орган виконавчої влади.

З урахуванням сказаного можна розглядати адміністративну відповідальність юридичних осіб у вузькому й широкому значенні слова. Коли йдеться про відповідальність у межах галузі адміністративного права, можна говорити про таку відповідальність у вузькому значенні слова. Коли ж ідеться про відповідальність у нормах інших галузей права, тоді ми маємо справу з терміном "адміністративна відповідальність" у широкому розумінні.

Основою адміністративної відповідальності є адміністративне правопорушення

(проступок). Особливістю адміністративної відповідальності юридичних осіб є та обставина, що поки що немає узагальнювального визначення поняття адміністративного правопорушення, що здійснюється юридичною особою.

Адміністративним правопорушенням визнається протиправне, винне діяння (дія або бездіяльність) юридичної особи, за яку законодавством України встановлена адміністративна відповідальність. Таке визначення слід закріпити в новому проекті закону України "Про основи законодавства України про адміністративні правопорушення юридичних осіб".

Сформульоване поняття охоплює декілька ознак адміністративного правопорушення: а) антигромадськість; б) протиправність; в) винність; г) адміністративну караність. У принципі вони не відрізняються від ознак адміністративного правопорушення, що здійснюється фізичною особою, проте мають свої специфічні особливості. Основою правової характеристики названих ознак є поняття: діяння – акт вольової поведінки у формі дії або бездіяльності. Дія – це активне невиконання юридичною особою обов'язків, передбачених чинним законодавством України (наприклад, порушення митних правил). Бездіяльність – це пасивне невиконання обов'язку (наприклад, невиконання юридичною особою правил пожежної безпеки).

Діяння за своєю соціальною значущістю є антигромадським, тобто таким, що шкодить інтересам громадян, суспільства й держави. Антигромадськість визначається чинним законодавством України. Суть протиправності полягає в здійсненні діяння, що порушує норми права. Такі норми можуть належати не лише до адміністративного права, а й до ряду інших галузей права (наприклад, земельного, фінансового, цивільного). Винність означає здійснення протиправного діяння умисно або необережно. Наявність вини є обов'язковою ознакою адміністративного правопорушення, що здійснюється юридичною особою.

Адміністративна караність – четверта безумовна ознака адміністративного правопорушення. Караність – загальна властивість правопорушення. Стосовно проступку точніше підходить вираз "можливість застосування адміністративних стягнень – загальна властивість адміністративних правопорушень". Але все це безпосередньо стосується адміністративного правопорушення фізичної особи, оскільки не випадково тут вжито термін "стягнення". Автор вважає, що термін "адміністративна караність" точніший, коли йдеться про адміністративну відповідальність юридичних осіб, до того ж він ширший за змістом.

Річ у тому, що законодавець майже не вживає при відповідальності юридичних осіб вираз "адміністративні стягнення".

Найчастіше говориться про адміністративні санкції, про відповідальність в адміністративному порядку, про заходи примусу тощо. Отже, на думку автора, для характеристики цієї ознаки доцільно ввести новий термін – “заходи адміністративного покарання”. Таким чином, адміністративним проступком визнається тільки те діяння, за яке чинним законодавством України встановлена адміністративна відповідальність у вигляді різних заходів адміністративного покарання.

У проекті закону України “Про основи законодавства України про адміністративні правопорушення юридичних осіб” видам адміністративних покарань слід присвятити спеціальну статтю, у якій подати перелік таких покарань.

Господарським кодексом України, антимонополюним законодавством України введений в обіг термін “суб’єкти господарювання”, який охоплює різноманітні утворення, що користуються правами юридичної особи (підприємства різних організаційно-правових форм), а також фізичні особи-підприємці. Іноді в літературі вживається термін “колективні суб’єкти” адміністративної відповідальності. Але й у цьому випадку, за загальним правилом, ідеться про організації, що користуються правами юридичної особи. Автор поділяє думку відомого вченого, який ствердно висловився: “Для іншого уявлення про цю категорію суб’єктів поки немає достатніх правових підстав і переконливих наукових аргументів” [1, с. 7].

На думку автора, проблеми, пов’язані із суб’єктами адміністративної відповідальності, потребують окремого наукового дослідження в сучасних умовах. У літературі суб’єктами такої відповідальності визнаються фізичні і юридичні особи. Виникає необхідність наукової класифікації всіх суб’єктів адміністративної відповідальності з урахуванням їх спеціальних ознак і особливостей правового статусу. Враховуючи, що в навчальній і науковій літературі вже затвердилися такі поняття, як “ознаки загального суб’єкта” й “ознаки спеціального суб’єкта” адміністративної відповідальності (неповнолітні, посадові особи, військовослужбовці та інші категорії фізичних осіб), ми пропонуємо розглядати юридичних осіб як “особливого суб’єкта” адміністративної відповідальності. Це зумовлено особливостями їх правового статусу, різноманітністю нормативно-правових актів, що регулюють відповідальність такої категорії суб’єктів, особливостями їх відповідальності.

Особливості відповідальності юридичних осіб містяться в різних нормативно-правових актах. Наприклад, відповідно до ст. 46 Закону України “Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення” від 24.02.1994 р. № 4004–XII, за порушення санітарного законодавства або невиконання постанов, розпоряджень,

приписів, висновків посадових осіб органів державної санітарно-епідеміологічної служби на осіб, винних у вчиненні таких правопорушень, може бути накладено штраф у таких розмірах: на посадових осіб – від одного до двадцяти п’яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян; на громадян – від одного до дванадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. До підприємств, підприємців, установ, організацій, які порушили санітарне законодавство, застосовуються такі фінансові санкції:

а) за передачу замовникові або у виробництво й застосування конструкторської, технологічної та проектної документації, що не відповідає вимогам санітарних норм, розробник цієї документації сплачує штраф у розмірі 25% вартості розробки;

б) за реалізацію продукції, забороненої до випуску й реалізації посадовими особами органів державної санітарно-епідеміологічної служби, підприємство, підприємець, установа, організація сплачує штраф у розмірі 100% вартості реалізованої продукції;

в) за випуск, реалізацію продукції, яка внаслідок порушення вимог стандартів, санітарних норм є небезпечною для життя і здоров’я людей, підприємство, підприємець, установа, організація сплачує штраф у розмірі 100% вартості випущеної або реалізованої продукції;

г) за реалізацію на території України імпортованої продукції, яка не відповідає вимогам стандартів щодо безпеки для життя і здоров’я людей, санітарних норм, що діють в Україні, підприємство, підприємець, установа, організація сплачує штраф у розмірі 100% вартості реалізованої продукції;

д) за ухилення від пред’явлення посадовим особам державної санітарно-епідеміологічної служби продукції, яка підлягає контролю, підприємство, підприємець, установа, організація сплачує штраф у розмірі 25% вартості продукції, що випущена з моменту ухилення;

е) за порушення вимог щодо додержання тиші та обмежень певних видів діяльності, що супроводжуються шумом, встановлених частинами другою, третьою та четвертою статті 24 цього Закону, підприємство, установа, організація, громадянин – суб’єкт господарської діяльності сплачує штраф у розмірі від п’ятдесяти до чотирьохсот п’ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. У разі, коли підприємство, установа, організація або громадянин – суб’єкт господарської діяльності не припинили порушення після застосування фінансової санкції, вони сплачують штраф у розмірі 100% вартості реалізованої продукції, виконаних робіт, наданих послуг.

Хоча, якщо проаналізувати правову природу фінансових санкцій, які застосовуються до юридичних осіб за порушення санітарного законодавства України, то ми

побачимо, що вони мають суто адміністративно-правовий характер, незважаючи на назву, адже фінансові санкції застосовуються за порушення фінансово-правових норм та виключно в галузі фінансових відносин.

При адміністративній відповідальності юридичних осіб трудовий колектив зазнає певних матеріальних і інших негативних наслідків, проте це може стосуватися і не всього колективу. Наприклад, для осіб, які працюють за цивільно-правовими договорами, грошові виплати за підсумками виконаних робіт не можуть бути знижені в результаті накладення штрафних санкцій на підприємство.

Таким чином, посадова особа трудового колективу, виступаючи в ролі керівника (представника) юридичної особи і здійснюючи своїм діянням адміністративне правопорушення, діє не як індивід і, як правило, в інтересах певної частини трудового колективу (засновників, адміністрації), а іноді й усього колективу. Звідси можна зробити висновок, що суб'єктивна сторона при відповідальності юридичної особи зумовлена суб'єктивною стороною (винністю) однієї посадової особи (керівника) або групи посадових осіб, які діють у своїх групових (колективних) інтересах.

Головний висновок полягає в тому, що вина при відповідальності юридичної особи наявна. Вона повинна визначатися винністю (свідомістю й волею) як одного посадовця – керівника, так і групи осіб (посадових або інших) у кожному конкретному правопорушенні залежно від його виду. Вина може виражатися так само, як і у фізичних осіб, у формі наміру або необережності.

До винних юридичних осіб застосовуються різні види адміністративних покарань. Дослідження показало наявність особливостей і деяких проблем при застосуванні до юридичних осіб різних заходів адміністративного примусу. В адміністративно-правовій літературі традиційно всі заходи адміністративного примусу поділяються на три види (групи): адміністративно-запобіжні, адміністративно-припиняючі й заходи адміністративного стягнення. Щодо юридичних осіб останні з перелічених заходів слід називати заходами адміністративного покарання.

Адміністративно-запобіжні заходи не є заходами покарання. Вони застосовуються до здійснення правопорушення як засіб запобігання можливим шкідливим наслідкам правопорушень. Наприклад, відповідно до ст. 11 Закону України "Про міліцію", міліції для виконання покладених на неї обов'язків надається право: проводити огляд поклажі, багажу та огляд пасажирів цивільних повітряних, морських і річкових суден, засобів залізничного та автомобільного транспорту згідно із чинним законо-

давством; входити безперешкодно в будь-який час доби:

а) на територію та в приміщення підприємств, установ і організацій, у тому числі митниці, та оглядати їх з метою припинення злочинів, переслідування осіб, підозрюваних у вчиненні злочину, при стихійному лихові та інших надзвичайних обставинах;

б) на земельні ділянки, у жилі та інші приміщення громадян у разі переслідування злочинця або припинення злочину, що загрожує життю мешканців, а також при стихійному лихові та інших надзвичайних обставинах;

в) до житла чи до іншого володіння особи, яка перебуває під домашнім арештом або адміністративним наглядом, з метою перевірки виконання встановлених судом обмежень.

Адміністративно-припиняючі заходи застосовуються як засіб примусового припинення здійснюваних правопорушень. Наочним прикладом названих заходів слід вважати перелік видів примусу за адміністративні правопорушення у сфері охорони навколишнього середовища. При порушенні правил, наприклад, користування надрами – призупинення робіт, припинення самовільного користування надрами й самовільної забудови площ, призупинення або заборона скидання в надра стічних вод. Так, відповідно до ст. 108 Лісового кодексу України від 08.02.2006 р. № 3404-IV, незаконно добута деревина та інші лісові ресурси підлягають вилученню в установленому порядку. У разі неможливості вилучення незаконно добутої деревини та інших лісових ресурсів стягується їх вартість. Відповідно до ст. 109 цього Кодексу, органи виконавчої влади з питань лісового господарства, охорони навколишнього природного середовища, місцеві органи виконавчої влади, уповноважені органи державної влади, органи місцевого самоврядування в межах своєї компетенції в порядку, визначеному законодавчими актами, припиняють роботи, що здійснюються підприємствами, установами, організаціями й громадянами, якщо під час їх проведення не виконуються встановлені технологічні, санітарні та інші спеціальні вимоги щодо безпеки природного стану лісів і їх відтворення.

Аналогічні заходи можуть застосовуватися до юридичних осіб за порушення техніки безпеки, радіаційної безпеки, правил дозвільної системи, пожежної безпеки. Як правило, такі заходи застосовують органи державного контролю й нагляду, що входять до структури органів виконавчої влади.

Тут ми виходимо на проблему співвідношення заходів адміністративного примусу й адміністративно-правових санкцій. Співвідношення заходів адміністративного примусу і санкцій – співвідношення цілого та частини. Застосування заходів адміністративного примусу, на відміну від санкцій, не

обов'язково пов'язане з правопорушенням; реалізацію не всіх заходів адміністративного примусу можна розглядати як адміністративну відповідальність; наприклад, застосування адміністративно-запобіжних заходів, безперечно, не є адміністративною відповідальністю.

Третю групу заходів адміністративного примусу, на думку автора, слід назвати заходами адміністративного покарання. У проекті закону України "Про основи законодавства України про адміністративні правопорушення юридичних осіб" слід виділити окрему главу "Види адміністративних покарань". Ми пропонуємо перелік із шести основних видів адміністративних покарань, які можна застосовувати до юридичних осіб за адміністративні правопорушення:

- а) попередження;
- б) штраф;
- в) відшкодувальне вилучення предмета, що став знаряддям здійснення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення;
- г) безвідплатне вилучення предмета, що став знаряддям здійснення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення;
- д) конфіскація предмета, що став знаряддям здійснення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення;
- е) анулювання спеціального дозволу (ліцензії).

Безумовно, повний перелік усіх видів адміністративних покарань навести важко. Підтверджують таку позицію положення нового Бюджетного кодексу України. Зокрема, у ст. 117 Бюджетного кодексу України вказано, що за порушення бюджетного законодавства до учасників бюджетного процесу можуть застосовуватися інші заходи впливу, які можуть бути визначені законом про Державний бюджет України, – застосовуються за порушення бюджетного законодавства згідно із таким законом.

Із затвердженого Бюджетним кодексом України переліку заходів впливу видно, що такі заходи примусу можуть бути застосовані до юридичних осіб, хоча прямо в Кодексі про це не зазначено. На нашу думку, до переліку увійшли різні заходи (припинення, покарання), правова природа яких з наукових позицій поки що глибоко не досліджувалася, при цьому деякі з них мають комплексний адміністративно-правовий характер, хоча застосовуються органами Державної казначейської служби України.

Очевидно, сьогодні актуальною стала знову проблема правопоновлювальних санкцій, які раніше в адміністративному законодавстві зустрічалися вкрай рідко. Наприклад, Д.М. Бахрах зауважує "Відновні санкції – це особливий вид адміністративного примусу. Їх не слід забувати". До них він зараховує заходи матеріальної відповідальності (стягнення збитку, передбачене),

знос самовільно зведених будівель і споруд, адміністративне виселення із самовільно зайнятих приміщень, вилучення в організації незаконно отриманого, стягнення недоїмки, пені [2, с. 8].

Таким чином, система заходів адміністративного примусу, що застосовується до юридичних осіб, цілком заслуговує на самостійне наукове дослідження.

Говорячи про адміністративні стягнення, встановлені чинним КУпАП, слід зазначити, що не всі вони можуть застосовуватися до колективних суб'єктів відповідальності. Наприклад, арешт, виправні роботи, адміністративне видворення (відповідно до міграційного законодавства) – до юридичних осіб не застосовуються. Як показує практика, на них, як і на фізичних осіб, найчастіше накладають штрафи.

До адміністративної відповідальності юридичних осіб притягають органи влади, яким таке право надане чинним законодавством України. Як правило, усі вони є органами виконавчої влади. Повний перелік таких органів влади в певному єдиному нормативно-правовому акті до теперішнього часу визначений не був. Тому прийняття Закону України "Про основи законодавства України про адміністративні правопорушення юридичних осіб" є досить актуальним питанням для адміністративно-правової науки і практики.

Висновки. Адміністративна відповідальність юридичних осіб – це вид юридичної відповідальності, яка виражається в застосуванні уповноваженим органом влади або посадовою особою адміністративного покарання до організацій, що вчинили правопорушення, на основі та в порядку, встановленому чинним законодавством України. Адміністративна відповідальність має ознаки, властиві юридичній відповідальності загалом (вона виникає на основі норм права, за правопорушення, за наявності вини, конкретизується юрисдикційними актами, пов'язана з державним примусом).

Визначено проблему співвідношення понять: вид відповідальності (мається на увазі адміністративної) і назва санкцій. Говорячи про порушення чинного законодавства України, мається на увазі порушення його норм. Поняття "порушення" повинне вживатися як родове щодо видів юридичної відповідальності (кримінальної, адміністративної, дисциплінарної, цивільно-правової) і є підставою для її настання. Автором запропоновано розглядати адміністративну відповідальність у вузькому й широкому розумінні. У першому випадку законодавець, як правило, застосовує традиційні санкції (попередження, штраф тощо). У другому випадку можливе застосування адміністративно-правових санкцій. Виділено декілька основних умов і особливостей адміністративної відповідальності юридичних осіб: по-перше, юридичні особи пови-

нні мати адміністративну право- і дієздатність; по-друге, коло врегульованих відносин, пов'язаних з відповідальністю, велике й не обмежується тільки "рамками" адміністративного права; по-третє, багато науково-теоретичних положень відповідальності залишається недостатньо вивченими; по-четверте, наявність вини, як правило, є обов'язковою умовою для притягнення юридичної особи до адміністративної відповідальності; по-п'яте, до юридичних осіб можуть застосовуватися адміністративні покарання (наприклад, анулювання ліцензії, заборона діяльності тощо) дещо відмінні від тих стягнень, які застосовуються до фізичних осіб; по-шосте, провадження в справі про адміністративне правопорушення, здійснене юридичною особою, має процесуальні особливості, що істотно відрізняються від аналогічного провадження щодо

фізичної особи; по-сьоме, при здійсненні адміністративно-юрисдикційної діяльності щодо юридичних осіб значно зростає роль не лише юридичних, а й економічних, фінансових, інженерно-технічних, санітарних та інших знань, що необхідно враховувати при підготовці фахівців у навчальних закладах.

Список використаної літератури

1. Алехин А.П. О современных тенденциях развития института административной ответственности в Российской Федерации / А.П. Алехин // Вестник Московского ун-та. – 1992. – № 5. – С. 6–9.
2. Бахрах Д.Н. Административная ответственность : учеб. пособие. / Д.Н. Бахрах. – М., 1999. – 250 с.
3. Коренев А.П. Нормы административного права и их применение / А.П. Коренев. – М. : Юрид. лит., 1978. – 198 с.

Стаття надійшла до редакції 17.06.2013.

Беликова Е.В. Правовая характеристика административной ответственности предприятий, учреждений и организаций

В статье исследуются понятие административной ответственности, законодательное урегулирование административной ответственности юридических лиц, признаки административного правонарушения; предлагается проект закона Украины "Об основах законодательства Украины об административных правонарушениях юридических лиц"; рассматриваются мероприятия административного принуждения к юридическим лицам, дает определение понятию административной ответственности юридических лиц.

Ключевые слова: административное правонарушение, административный деликт, юридическая ответственность, административная ответственность, административные взыскания, вина, органы государственной власти.

Belikova O. Legal description of administrative responsibility of enterprises, establishments and organizations

The article deals with the concept of administrative responsibility, legislative settlement of administrative responsibility of legal entities, sign of administrative crime, the author offers the project of Law of Ukraine "About bases of legislation of Ukraine about the administrative crimes of legal entities", the article deals with the measures of the administrative forcing to the legal entities, gives determination to the concept of administrative responsibility of legal entities.

Administrative responsibility of legal entities is a type of legal responsibility, that is expressed in application of power the authorized organ or by the public servant of administrative punishment to organizations that accomplished offence, on basis and in the order set by the current legislation of Ukraine. Administrative responsibility has signs peculiar to legal responsibility in general (she arises up on the basis of norms of right, for offence, at presence of guilt, specified by jurisdiction acts, related to the state compulsion).

The problem of correlation of concepts is certain: type of responsibility (it is administrative) and name of approvals. It is suggested to examine administrative responsibility in the narrow and wide understanding of value of this determination. In first case a legislator, as a rule, applies traditional approvals (warning, fine and other). In second case possible application of administrative legal approvals. A few basic terms and features of administrative responsibility of legal entities are distinguished: firstly, legal entities must have administrative right- and by a capability; secondly, the circle of the well-regulated relations related to responsibility is large and not limited to only "the scopes" of administrative law; thirdly, many theoretical positions of responsibility remain studied not enough; fourthly, a presence of guilt, as a rule, is an obligatory condition for bringing in of legal entity to administrative responsibility; fifthly, to the legal entities administrative punishments (for example, cancellation of license, prohibition of activity and others like that) can be used some different from those penalties that are used to the physical persons; realization in business about the administrative crime carried out by a legal entity, has judicial features that substantially differ from analogical realization in relation to a physical person; during realization of administratively-jurisdiction activity in relation to legal entities the role of not only legal but also economic, financial, technical, sanitary and other knowledge grows considerably, that it is necessary to take into account at preparation specialists in educational establishments.

Key words: administrative crime, administrative delict, legal responsibility, administrative responsibility, administrative penalties, wines, public authorities.